

ЭНСИЭЛИ

Нам улуунун хаһыата — 1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттэммитэ

Тыл — омул баар-суох сыаннаһа уонна быстыспат бэлиэтэ. Хас биирдии норуот бэйэтин ураты майгыннаах культуратын, үгэстэрин, тылын харыстыыр сувереннай бырааптаах.

Саха Республикатын Тыл туһунан Сокуонуттан

УЛУУС ДЬАНАЛТАТЫГАР

ЮБИЛЕЙНАЙ БЛАГОТВОРИТЕЛЬНОЙ ЛОТЕРЕЯ ООНЫУТУН БОЛДЬОБУН КӨӨРӨР ТУҢУНАН

Нэһилиэнньэбэ үп-харчы туруга мөлтөбүн лотерея биллэтэрин батары кыаллы батабынан уонна үгүс дьоннор көрдөһүүлэрин учуоттаан улуус баһылыгы 1997 с. ыам ыйын 19 күнүнээби 453 №-дээх дьаһалын I пуунугар уларытыны киллэрэбин:

1. Саха норуотун чулуу уола М. К. Аммосов төрөөбүтэ 100 сыла туолуутугар аналлаах юбилейнай благодотворительнай лотереяны оонньотууну болдьобун б. дь. балабан ыйын 10 күнүгэр диэри уһатарга.

2. М. Аммосов фондатын толорор директора Н. Н. Петрову лотереяны рекламалааһыны улууска эрэ буолбакка, Дьокуускай куоракка уонна да атын улуустарга кинигник ыттарыгар үлэни күүһүрдэригэр соруудахтыбын.

3. Бу дьаһал туолуутун хонтуруолааһыны улуус баһылыгы бастакы солбуйааччы Е. Е. Ивановка сүктэрэбин.

Улуус баһылыга А. Н. ЯДРЕЕВ.

Бэс ыйын 17 күнэ № 534 р

От ыйын I күнүгэр «Нам» телерадиокиин студиятыгар аһаҕас эфиринэн «Энсиэли» хаһыат лотереята оонньонно. Бу лотерея сыала-сорууга — хаһыат тираһын элбэтии, дьоннор хаһыакка сурталларыгар ханнык эмэ өртүнөн төһүү буолаарай диэн.

Барыта 5000 биллэт бэчээттээн 2170 биллэт сыл бастакы агарыгар суруппут дьонго босхо тарбаммыта. 2001 биллэт атыгы барда. Оон лотереятан кирибит үп олохчута сүүйүүлэри ыларга уонна тэрээнигэ туттулуна.

Илэрээ күн киһэ 7,5 мөл. суумаба 109 сүүйүү оонньонно. И. З. Кривошапкин, «Нам» ТРК директора, М. Г. Макарова, үрөх улуустары управлениетын үлэ-

ТЕЛЕВИЗОР ХАҤААЙЫНА, ХАННАҤЫНЫЙ?

Иитэ, В. Л. Еремеев, бэчээт ветерана, М. Н. Рыкунова, Нам орто оскуолатын учуутала, К. Эверстова ычат аатыттан састааптаах тиражнай комиссия лотереяны тэрээнинээхтик кылгас бириэмэбэ ыттылар. Бу дьоннорго бириэмэлэрин аахсыбакка кээн көмөлөспүттэригэр махтанабыт.

Биллэн турар лотереяны аан бастаан ыттарбыт быһытынан кыра алдастар тахсыбыт буолуохтарын сөп. Ол эрэн бу лотереяга сүүйбүт дьон чачык баатхаа буолан сүүйүөхтэрин сүүйдүлэр. Бэбээ бастакынан Черноградская Евдокия Николаевна, инбэлииттэр обществоларын үлэһитэ, түөрт

сүүйүүлээх биллэттээх тийэ кэллэ. Киини 2779 нүөмүрдээх биллэтэ иккитэ сүүйбүт. Оон киини 15, 50 тыһ. солк. авторучка, хоһордоох сүүйүн үөрэн-көтөй барда.

Сүрүн сүүйүүлэри — телевизор, видеоплейер, аудиоманитофон — бу строкалар суруллар кэмнэригэр хаһаайыттары биллэбэттэр. Арай биирдии нүөмүрүнэн сыһына түспүт дьон кыһыларын эттилэр.

Тиражнай таблица субютатаары нүөмүргэ бэчээккэ тахсыаба. Ону кичинэ бэрэбиэркэлээн барангыт сүүйэр түгэнитигэр, сүүйүүтүн ыла кэлэригитигэр 1997 сыл иккис агарыгар су-

руппут квитанциятынан илдьэ кэлэригин үмчүмүт. Оттон ким эмэ кэккэ бириччинэнэн сурута илик буолабына сыл иккис агарын биэс ыйыгар суруйтаран сүүйүүтүн ылыаба.

Лотерея балаһыаньытын быһытынан сүүйүүлэр от ыйын 20 күнүгэр диэри бэрлэллэр. Онуоха диэри кээн ылбатаххытына сүүйүүтүтүн матыаххытын сөп, редакция ханнык да претензияны ылыммат. Ыраах Салбагтан, Түбэтэн кыайан кэлбэт түгэнитигэр телефонулан 21-141, 21-332 нүөмүрдэргэ сүүйбүк күтүн биллэрэбит.

«Энсиэли» хаһыат редакцията.

АҤЫАХ ТЫЛ МИННЬИГЭС

От ыйын I күнүттэн ДНД үлэтигэр каникул биллэриллинэ. Сайын төрилтэлэр үлэһиттэрэ уопускаба баралларынан сибээстэн манньк дьаһал балабан ыйын I күнүгэр диэри болдьохтоон ылылынна.

От ыйын I күнүттэн улуус киинин баанньыга өрөмүөнгө барар. Манна котеллары оҥорууга 42 мөл. солк. наада.

Улуустаары доруобуйа харьстабылын управлениыттан булгуччулаах баһаарынай срахованияга сылга 325 мөл. солк. ирдэнэр. Бу үп хантан кэлиэхтээбэ чуолкайданар. Балыһаларга 10 «Стинол» холодильник таһаардылар.

Нолуок инспекциятын начальнига И. Н. Гуляева этэ-

ринэн, бэрэбиэркэ түмүгэр Намнаабы комбаан I млрд. солк. кэригэ үбү нолуоктан кистээбитэ билиннэ. Ыстарааба 2 млрд. солк. буолар үһү. Комбааны муниципальнай баанга кубулуоттарга правительствэ дьаһала тахсыбыта биллэр. Дьыала ыстараапка эргиллэһинэ ити дьаһал туолуо дуо?

Улууска үтү баһыттарынан кутан атыылааһын тэ-

тимэ бытаан. Дьон кыайа-хото ылбаттар, күнгэ 300 эрэ бакыат барар. Улуус киинигэр үс точкаба атыыланар эбит: «Юбилейнай» маһаһын, сбербаан атыгар уонна рынокка.

Куоракка киллэрэн атылыырга холломмуттара табыллыбатах: итингэ, тэиччи сиргэ Модуттан тийэн киллэриэххэ диэри үүт килотноһа үрдүүр, санэпиднадзор ону бопсор.

ҮӨРЭБИРИИ СЫЛА

1997 сыл Үөрэбириин сылынан биллэриллибитэ. Үөрэбириин сылыгар улууспут оскуолаһа ааспыт үөрэх дьылын хайдах түмүктээбиттэрин туһунан биллэрин үөрэх управлениетын отделын сэбиэдиссэй Венера Никитична ДЬАКОНОВАТТАН кэккэ боппууостарбар эппиэттиригэр көрдөстүм.

— Венера Никитична, уопсайа быйыл хас оҥо орто үөрэби туоһулуур аттестаты илиилэригэр туттуларый?

— Улуус үрдүнэн 264 оҥо оскуолаһа бүтүрдэ. Онтон 4 оҥо үрүг көмүс медалынан үөрэхтэрин түмүктээтилэр. Вероника Лиханова, Викка Яковлева — Үөдэй орто оскуолатын үөрэнээччилэрэ, Аля Бугаева — I №-дээх Нам орто оскуолаһа, Маша Федорова — Намнаабы гимназия (НУГ). 1996 сылы кытта тэҥнээтэххэ, былырын 2 оҥо медалынан бүтэрибит. Эһиниги үөрэх дьылыгар медальга II претенденттэнээхпит. Онтон 6-та кыһыл, 5-һэ үрүг көмүскэ. Медалистарбыт ахсаана улаатан иһэригэр үөрэбит.

— Экзаменнары туттары түмүгүн кытта билиһинэрэри дуо?

— XI кылаас үөрэнээччилэрэ 5 экзамены, онтон 2-тин бэйэлэрэ талан ылбыт предметтэригэр туттардылар. Ордук НУГ, I Хомуस्ताах, Хатын Арыы, Үөдэй, I №-дээх Нам, Хамабатта Саха, французскай оскуолаһа (СФО) үрдүк сыаналарга экзаменнарын туттардылар. Быйылгы экзаменнар, га XI кылаастарга кыра уларытыы тахсыбыта. Саха тыла уонна литературата өйтөн эбэтэр аахпыттан суруйууга булгуччулаах экзамен быһытынан кириэ.

— 1996-97 үөрэх дьылыгар предметнэй олимпиадаларга кыттыгылар таһыма сыл айы үрдээн иһэр.

— Мин этиэхпин баһарабын, оҥолор олимпиадаларга кыттыгыларын таһыма сыл айы үрдээн иһэр. I Хомуस्ताах, Хамабатта СФО, НУГ, Үөдэй, Нам I №-дээх орто оскуолаһа предмет бары көрүнүрүгэр бастыҥ миэстэлэргэ табыстылар. Оттон республиканскай олимпиадаларга английскай тылга Л. П. Адамова үөрэнээччилэрэ Кеша Макаров (НУГ) I-II миэстэбэ, Рита Лазарева (НУГ) V миэстэбэ, французскай тылга Хамабатта Саха, французскай оскуолатын үөрэнээччилэрэ Настя Посельская III-IV миэстэни, Рита Индеева V миэстэни (учуутал Н. Н. Макарова) ылан үөрдүлэркөттүлэр. Ол курдук химияба Үөдэй орто оскуолатын М. С. Новгородова учууталаах үөрэнээччилэрэ Слава Яковлев IV миэстэбэ, Туяра Соловьева VI миэстэбэ тиксэн улуустарын чыһин ситинилээхтик көмүскээтилэр.

— Сорох нэһилиэк оскуолаһарын олимпиадаба кыттыгылар аҤыах уонна мөлтөх эбит. Ол, эн санаагар тоҥо?

— Нэһиликтэр оскуолаһа бары төһө кыалларынан олимпиадаларга кытталлар. Ол ғынан баран, эн сөпкө бэлиэтэтин, сорох оскуолаһар, ордук ыраах

нэһилиэк оскуолаһа олимпиадаларга кыттыгылар ситэтэ суох. Эбэтэр көрдөрүүлэрэ үрдүгэ суох. Манна, бастатан туран, ыраах сиртэн кэлигэ транспорт өттүгэр ыарахаттар баар буолааччылар. Эбэтэр тустаах предметкэ учуутал суоҥа оҥолор олимпиадаларга кыттар кыахтарын хаачаахтыыр. Холубур, Салбаан орто оскуолатыгар французскай тыл, Түбэбэ математика, Көбөкөнгө физика курдук сүрүн предметтэргэ специалитар тийбэттэр. Маны таһынан, оскуолаһар темпериатурнай режимнэрэ ирдэбилгэ эппиэттээбэт түгэннигэр үөрэх процеһа эмиэ улаханньк атахтанар чаччылар суох буолбатахтар. Итиннэ барытын этэн туран, үөрэнээчи билигин таһыма хайдаба, үөрэтэр учууталтан, үөрэнээчи бэйэтин үөрэххэ сыһыаньтан интэриһинтэн, эппиэтинэһиттэн уонна дьыэ-кэргэн сыаннастарыттан улахан тутулуктаарын бэлиэтээн этиэхпин баһарабын.

— Венера Никитична, быйылгы Үөрэбириин сылыгар анаан улууска туох мероприятиялар ытыллар?

— 1997 с. билиэххэ, Нам улуунун олохтоохторугар, 3 төгүл үөрүүлээх сылынан буолар. Биэр дойдулаахпыт М. К. Аммосов төрөөбүтэ 100 сыла, Үөрэбириин сыла уонна Нам улуунугар Үөрэбириин тийгэ төриллибитэ 125 сыла. Бу бэлиэ даталарынан сибээстэн улууска элбэх үлэ ытылыына уонна ытытыла да тураллар: бастакытынан, 1997 сыл үөрэх тийгэр «Культура ми-

ра в школе» диэн киһи даһаһыннаах научнай-практическай конференциянан сағаламмыта. Манна республикаба биллэр ученайдар, норуот маастардара, художниктар кыттыгыны ыланнар учууталлар улахан сэнгэриилэри ылбыттарга; иккиннинэн, кулун тутар ыйга «Үөрэхтэһин уонна XXI үйэ» диэн темаба бастакы региональнай педагогическай аабыыларга Хагалас, Горнай, Кэбэйи учууталлар кыттыгылаах ытыллыбыта; үсүнүнэн, республикаба аан бастаан ытыллыбыт «САПИ» АК көбүлээһининэн «Учитель ученических признаний» конкурс улуустаары түһүмэбэ тэрээһиннээхтик барда. Конкурска гимназия нууча тылыгар уонна литературатыгар учуутала, Анна Николаевна Атласова, кыайылаах тахсан республикатаары конкурска эмиэ ситинилээхтик кыттыгытын бэлиэтнээххэ наадалаах. Үөрэбириин сылынан сибээстэн юбилар, оскуолаһалар айар эстафеталарга салбаан бара турар. Билигин да былаан быһытынан үлэ элбэх.

— Хас биирдии оҥо, оскуолатыттан кынат аныһынан, үрдүк орто үөрэххэ туттарсар. Нам улуунун оҥолор үөрэххэ кириилэрэ хайдаһый?

— Билигин ыарахан кэмнэ үөрэбэ, анал идэтэ суох сылдыар сатамматын оҥолор өйдүүлэр дии саныбын. Үрдүк да, орто да үөрэх заведениеларыгар кириин ахсаана сыллата элбээн иһэр. Россия үрдүк рейтингнээх үрдүк үөрэһин кыһала-

рыгар туттарсан кириэр студенттар ахсааннара эбиллэн эрэр. Ол курдук, кэники сылыгар Бауман аатынан Москватаары үрдүкү техникай университетка, Губкин аатынан нефть уонна газ академиятыгар, Новокузнецкай, Томскай куорат вузтарыгар о. д. а. Элбэх оҥобут республикатаары колледжка, республикатаары физико-математическай оскуолаба ситинилээхтик үөрэнэ сылдыаллар. Былырын РФМШ-ны Нам 2 №-дээх оскуолатын выпускницата Ира Москвитина кыһыл көмүс медалынан бүтэрин Москватаары госуниверситекка кириэ.

— Быйылгы оскуоланы бүтэриит оҥолорго, үөрэххэ туттарсааччыларга туох үлэлэр бардылар?

— Үгэ быһытынан Намна иккис сылын «Выпускниктар слеттара» буолла. Слекка СГУ, ДьМИ, Москватаары институт филиалын колледжтар деканнара, преподавателлэрэ, кадрдары бэлэмниир департамент үлэһиттэрэ кээн оҥолору кытта бэсиэдэлэри ыппыттар. Оҥолор интэриһинири боппууостарыгар толору эппиэттэни биэрбиттэрэ. Учуталлар идэлэрин үрдэтэр институт преподавателлэрэ математика биология, химия предметтэригэр үс күннээх консультациялары биэрдилэр. Оттон ДьТХ-и ысыэдной биригээдэтэ оскуола выпускниктарыгар предметнэй олимпиадалары тэрибитэ. Бу олимпиадаларга үрдүк баалы ылбыт оҥолорго дипломнары туттарбыттар. Сертификаттарыгар

үрдүк баллаахтар экзаменнары чэпчэтинэн туһаныахтара. Маны таһынан Киин вузтарга уонна СГУ, га, медицинай кириин бағалаах оҥолорго. Тестэһин республикатаары киһиэ тестированиелары ыппыта. Быйыл сайын үгэ сылын «Абитуриент штаба-97» үлэтин салгыыр. Штаб абитуриенттарга консультациялары тэриһиэ, экзаменнарга сүбэ-ама, баал тэҥнэһиригэр күүс-көмө буолуоҥа. СГУ үөрэтэр, лабораторнай корпусуугар 514 кабинетыгар бу күннэргэ үлэтин сағалыыр.

— Быйыл целевой миэстэлэр ананнылар дуо?

— Целевой миэстэлэр суньүһүн хотугу улуустарга анаалларынан сибээстэн бийиги улууспуттар уонна да атын киһи улуустарга бэрлэлибэттэр.

— Быйылгы бүтэрииччилэр ханна үөрэххэ туттарсар санаалаахтарый?

— Мин санаагар, билигин оскуолаһа бүтэрииччилэр ортолоругар юрист, экономист, тылбаасчыт идэтин үөрэбэр туттарсар санаалаахтар. Элбэх оҥо мединститутка, филологическай факультетка о. д. а. Түгэнинэн туһанан, улууспут оскуолаһарын бүтэрииччилэргэ бэйэлэрин кыахтарыгар эрэлдээхтик, эппиэтинээхтик, туохтан да игнибэккэ толлубакка туттарсалларыгар сүбэлэнэм этэ. Кылаабына үрдүк эппиэтинэс, кыһамнылаахтык бэлэмнэни уонна бэйэ кыаһар эрэнни.

Катя ЭВЕРСТОВА кэпсэттэ.

Иитилибит нэспинэн Ийэр дууһам тылынан Махтанабын арабар, Ийэр, — Бастың-мааны дьоннорбор.

Мин аҕам — Суздалов Кузьма Петрович 1915 с. сэттинни 3 күнүгэр Хамаҕатта Маңхаанайыгар дьадаҥы кэргэнгэ төрөөбүтэ. Дьонно — Петр Егорович уонна Варвара Егоровна, саха ыалын тэҥинэн сүөһү ииттэн, бурдук үүннэрэн олоһу туттара. Эһэлээх эбэм 16 оҕолом-мүһүрүттэн сорботох мин аҕам ордон хаалдыт. Ол эрэн аймахтарын үгүс элбэх ыччаттарын кытары биһиргэ үөскээн улааппыт. Маңхаанайтан сылдьан ШКМ-га (школа колхозной молодежи) үөрөммүт.

Эдэр сааһыттан саҕа олох тутуутугар, комсомол чилиэниг быһытынан активнай кыттыыны ылар. Ол туһунан манньк ахтан суруйар: «Мин Хатырыкка аан маңнай 1931 муус устарга, ШКМ 6-с кылааһыгар үөрэнэ сылдьан, табаарыспынын Васильев Васялыын колхозу тэрийингэ уонна 11-с бассабыыктыы ыһыы бөлөмүн ытыгыга райсовет боломуочунайдарга буолан сылдыспытым. Очотообуга Хатырыкка «Кэһэр» дьин биһир эр артыал баара. Биһиги «Кыһыл талаһа» дьин артыала, «Түмэппий» дьин «СОЗ (товарищество по совместной обработке земли) тэрийсиппит. Нэһилик советыгар бытархай хаһаайыстыбаларга ыһы сыппаратын, сизэм түһэниин тирдидигэ, супрягалары тэрийингэ көмөлөспүппүт».

1932 сыл. Бу дьыл киһи ШКМ 7 кылааһын бүтэрэр. Ити саас Хамаҕатта «Соттой» коммунага бурдук ыһытыгар оскуолаҕа ылбыт политехнической билиитинин трактор уруудугар олоһон үлэлээн практикалар. 7-с кылааһы ситиһилээхтик бүтэрбит Кузьма Суздаловы оройуон үөрэҥин салаата Хатыр-Арыы начальнай оскуолатыгар учууталынан анаабыта. Балаһан ыһын 1 күнүгэр Кыһыл Дэрэбинэ биһир кыра самнайбыт дьэтигэр оҕону ааҕарга-суруйарга ахсаан суоттуурга үөрэтингэ үлэтин саҕалаабыта.

Үөрэтэр дьэтигэр түнэ, саары этэрбэстээх, ып-ыраас гына сууллубут эргэ ырбаахылаах, ыстааннаах, табыллыбыттарга саҕа тагастаах кыракий уолаттар уонна кыргыттар онтон-мантан хоммуллубт остуолларга, олоппосторго бэрт тизэлэниһин оһоһуллубут аҕыйах паарталарга бытырыһан олоһуоттара. Ити курдук баара эр 17 саастаах, саҕа чорочтуулаатан эрэр Кузьма Суздалов чуолкай, лоп-бааччы са-

галаах учуутал үлэтин бастакы күнүн уонна дьылын саҕалаабыта. Бу кэмтэн ыла биһиги арабыт 43 сыл устата үөрэх кыһатыгар, сырдыкка, билингэ-көрүүгэ сүүһүнэн арабыллар оҕолору, эдэр ыччаты үөрэтэн-иитэн аһаарбыта.

«1933 сыл. Атырдыах ыһыгар миһин, биһир эрэ сыл учууталлаабыт уолу, оройуонум салалтата учууталлар Саха сиринээҕи маңнайгы съезтигэр кыттарга маңдааттаабыта. Съезд пленарнай мунньагар, үөрэх комиссариатын тэрэһининэн буолуо, очотообуга саха биллиилээх икки үөрэхтээбин дакылаатын итибиппит. Маңнайгыта Г. В. Ксенофонов «Сахалар собурууттан төрүттээхтэрин туһунан» этэ. Очотообуга ити дакылааттан соччолооһу өйдөөбөтүм дьин биллэбин. Иккитинэн, П. А. Ойуунускай саха саҕа орфографиятын туһунан кэпсээбитэ», — дьин суруйар «П. А. Ойуунускай көрбүттээрим» ахтытыгар. («Ленин суола», сэттинни 7 күнэ 1973 с.). Маңнайгы съезтин начальнай оскуолаҕа аналаах саҕа программа тутуурдаах, П. А. Ойуунускай дакылаатын истэн, үөрэн-көтөн эргиллэр.

Биһиги ийэлээх арабыт Хатыр-Арыы Бөтүг, 1 Хоһомустаах, Хатырык, Хамаҕатта, Нам оскуолаһыгар үлэлини сылдыбыттар. Олортон саамай сөбүлээн ахтар-саньыр кэмнэриһин Хатырыкка үлэлээбит сыллара буолаллар. Манна арабыт тапталын көрсөр, манна бастакы оҕолоро төрүүллэр. Хатырыкка биһиги дьоммут олохторун быстыһат доһотторун: Анисия Степановна, Петр Афанасьевич Марковтары, Дарья Петровна Колпашникованы, Георгий Иннокентьевич Емельяновы, Михаил Сергеевич Дьяконовы уо. д. а. кытта билсиппигэрэ.

Үөрэтэр оҕолорун түмэн, учууталлар холбоһон концерт, пьеса туруоралларын, «соннуу» көрдөрө Көбөкөнгө тахсалларын, онуоха ийэбит эмээхситтер оруолларын толорорун, арабыт өрүүтүн суфлер уонна биллэрээччи буоларын туһунан сөбүлээн кэпсиппигэрэ өйдүүбүн. Ол эрээри үлэлэригэр күчүмүздүр да бааллара. Учебник дьин суоҕа, учууталга эрэ эргэ баар буолара. Инньэ гынан учуутал кэпсээниһин, арабытынан, дуоскаҕа суруйан көрдөрүүтүн эрэ үөрэнэллэрэ. Тэртээт, харандаас олус кэмчитэ. Чинэппэргэ биһир эр кэллэһинэ бэркэ харыстаан тутталара.

Манна, Хатырыкка биһиги арабыт учуутал быһытынан буһар-хатар. Онно

олук уурбут дьоннорунан Семен Тимофеевич Сивцев, Михаил Сергеевич Дьяконовы арабар. Гражданскай сэриг кыттылааҕа, Семен Петрович Сивцев Якутскайдаағы пединститут үһүс курсун бүтэрбит дэтитэр дьон бурдаах киһи, учуутал быһытынан буллэр. Дэлэҕэ да киһини «хаама сылдыар энциклопедия» дьин ааттыахтара дуо? Киһи — спортсмен-хайыһардыт. Анал үөрэхтээҕэ эбитэ буоллар талааннаах уруһуйдуот буолуо этэ дииллэрэ. Уолун кыра эрдэбиттэн уруһуй-

рий Чиряевы уо. д. а. Учуутал идэтигэр аҕам сүрдээх бэринилээхтик, чинэһинэйдик, айымньылаахтык үлэлэбитэ. Киһи үөрэппит оҕолоро Г. С. Касьянов, И. И. Игнатьев, У. А. Сивцева үгүс сылларга үлүүс оскуолаһыгар эдэр ыччаты төрөөбүт сахаларын тылыгар уһуйан үөрэппит педагогической үлэ маастардара. Учуутал үлэтэ анардас ыччаты үөрэттинэн эрэ мугурдамат. Кузьма Петрович үгүс сылларга мунньуммуну омытын атын учууталлар туһаналларыгар дакылаат,

НАМ УЛУУҔУГАР ҮӨРЭБИРИИ 125 СЫЛА

Саха сирин учууталларын маңнайгы съезтин делегата

дуурга үөрэппигэ таах хаалбатах. Эллэй Семенович Саха сирин народной художника. Учуутал быһытынан хаас кылаас аайы конспект онорон аҕалар, уруоҕа бэрт сулургутук үөрэнээччилэр болдомтолорун түмэр, киһилэри сэгээрдэр гына кэпсиппирэ.

Онтон Михаил Сергеевич Дьяконов киһигэ, дэтитэр биллиилээх, үрдүк культуура-лаах учуутал, табаарыс быһытынан үтө өйдөбүлү биһиги эрэ арабытыгар буолбака бэйэтин үөрэнээччилэригэр, биһиргэ үлэлээбит коллегаларыгар хааларыта саарбаҕа суох. «Киһигэ ни үмөһүгү ааҕарга, билингэ-көрүүгэ тиксэргэ угуйбут убайдарбар: Михаил Сергеевичкэ, Семен Тимофеевичкэ ис сүрэхтэн махтанабын, дьирин ыткытабылынан ахтарбын, иккис учууталларбынан арабын. Киһилэри кытта чугастык доһордоһоһуу эбитэ буоллар, баҕар үөрэҕэ да суох хаалыам эбитэ буолуо», — дьин ахтар Кузьма Петрович.

Арабыт үлэлини үлэлини кэтэхтэн үөрэһин Михаил Сергеевичтын биһир сыл (1949), Якутскайдаағы учуутал институтун бүтэрэллэр. Биһирдэрэ — саха тылын, иккитин — нуучча тылын салааларын. Биһиги арабыт үгүс суруйааччылары, поэттары чугастык табаарыстаһан билсэрэ: Илья Чарылбаны, Таллан Бүрэни, Вале-

лекция, бэснээҕэ быһытынан таһаартаабыта. Олортон «Изучение обращения в 7 классе по якутскому языку» дьин дакылаата Бүтүн Россиятаағы педагогической ааҕыларга биһирэнэн, педагогической наукалар Россиятаағы Академияларын Бочуотунай Грамотатынан наһараадаламмыта. Биһиги арабыт умсугуйан туран дуобакка ооннуура, фотографиянан үлүүһүрэ. Эһэтин үдүүрдэрин утумнаан олус үчүгүйдик уһанара. Киһи бу дьоннорун туһанан, сыннаһанга тахсан баран хаас да сыл үлэ уруоҕун учууталынан үлэлээбитэ.

Биһиги ийэбит Винокурова Елизавета Авксентьевна 2-Модут нэһилээҕэр орто кыахтаах дьэ-кэргэнгэ бастакы оҕон төрөөн улааппыта. Ус оҕоттон сорботох кыыс этэ. Ийэм быраатыныын Уйбааныһы алаастан дойдуга киһирн Доронпуй оҕон-ньордооһо (Илья Чарылбан араата) олорон оскуолаҕа үөрэнэллэрин киһитин эбэлэри ахтан ытаһалларын кэпсиппирэ. Хос ээбит сүрдээх суон быһылаах таһаалаах, олус дьин таһараһы итэҕэйэр эмээхсин эбитэ үһү. Ийэм аағы былыргы церковнай бырааһынныктыгарга 2-Модут таһаратын дьэтигэр эбэлэрэ мэлдьи илдьэ сылдьар эбит. Бу бырааһынныктыгар биһиги ийэбит оҕо сааһын чарылхай өйдөбүллэрэ буолан хаалбыттар. Ол да иһин ороһоос-

туба, киһириннээ, паасха, ньукуолун дьин бырааһынныктыгар биһиги дьэ-кэргэнгэ үгэс быһытынан бэлиэ-тэнэллэр этэ. Елизавета Винокурова 1928 сыл күһүнүгэр Нам киһингэр тыа ыччатын оскуолатын 6-с кылааһын бүтэрэн баран Иркутскай куоракка педрабфакка барбыта. Онно биһир сыл үөрэнэн кэлбитэ. Кэлин үлэлини сылдьан Якутскайдаағы педагогической училищени бүтэрбитэ.

1932 сыллаахха 2-Модут начальнай оскуолатыгар 1-3 кылаастары үөрэтэн үлэтин саҕалаабыта. Елизавета Авксентьевна үйэтин тухары үөрэнэн бэйэтин сайыннарыммыт киһи. Кэтэхтэн үөрэнэн специалыстык ылар, политсамообразова ни е н а н утумнаахтык дьарыктанар. Бастың педагогической омыттанар, араас суол семинардарга, курстарга үөрэнэн бэйэтин омытын түмэн дакылаат суруйар, иһитиннэрин онорор.

Елизавета Авксентьевна 42 сыл учууталлаабыта. Кэлин 10 сылын устатыгар Нам орто оскуолатыгар кыргыттары үлэ уруоҕар үөрэтэр. Онно Хамаҕаттаҕа үлэлиир кэмнэригэр детдом итэччилэригэр уонна итииллээччилэригэр бысыпкалыгар, баайарга уонна төрөппүттэригэр обуруонан тигэргэ үөрөммитэ туһалаабыта. Үлэ уруоҕун учууталынан үлэлиир кэмнэригэр Нам педучилищени преподавателлэри кытта (Р. Н. Гаврильева, В. П. Азарова) ыкка сибээстээхтик үлэлиирэ. Киһилэри кытары көмөлөөн өссө 70-с сыллар сагаларыгар национальнай ис көрүүнэригэр күөскэ пропагандалаан сайыннарыт дьин сыаналыбын. Киһи үлэлээбит кэмнэригэр Нам орто оскуолаҕа үөрэнээччилэр айар үлэлэри бысытапкатыгар мэлдьи биһиртээх миэстэлэри ылар этэ.

Кыра кылаастарга үөрэтэр оҕолоругар үлэ үөрүйэхтэрин, сатабылларын иһирингэ өр сыллаах үлэтин омытын түмэн «Организация работы учащихся на уроках ручного труда», «Внеклассная работа по трудовому воспитанию» дьин дакылааттары суруйбута уонна биһирэбил ылан республиканскай ааҕыларга кыттыбыта.

Киһи үөрэппит оҕолоро дуулуурдаах үлэниг, сатабыллаах салайааччы, сэмэй киһи, ытыктанар ыал буолан улууска үлэ бари салааларыгар үлэлэни олоһон кэлдилэр. Бастакы учууталларыгар барба махтал тылларын аныыллар.

Биһиги — төрөппүт оҕолоро ийэбиттэн биһир уордаах тылы истибэккэ, киһи истиг сыһанынан, таһа-лынан бөбөйдэнэн улаап-

пыппыт. Тус бэйэтин олоһун, үлэтин, дьонго үтө сыһанын холбурунан биһиги иһиттэбит дьин сыаналыбыт.

Мин ону-маны өйдүүр буолуохпуттан арай биһир бигэ билэбин: биһиги дьоммут үгүс элбэх ыалдыттардаах, мэлдьи хоһоһолоох буолаллар этэ. Олор ортолоругар баар буолаллар бастакы колхозтар председателлэрэ, чулуу обуруотчуттар, отчуттар, үгүс элбэх табаарыстар — учууталлар, эмп үлэһиттэр, гастролга сылдьар артыыстар, студенттар, элбэх ахсааннаах аймактар. Бу үгэс мин санаабар, дьэ-кэргэн үтө-сайаҕас маҕытын, аһаҕас дууһаны, ыалдытымысаһын эрэ туоһулуон сөп.

Биһиги дьоммут 4 кыыс оҕону төрөтөн, биһир тулаайах кыһы иһитин, барыта бизс оҕолоох этилэр. Маны таһынан дьоммут бырааттара: Винокуров Алексей Авксентьевич, Суздалов Николай Михайлович, Захаров Георгий Иванович мэлдьи биһиргэ сылдьаллара, олоһоллоро. Киһилэртэн Н. М. Суздалов учуутал идэтигэр олоһон анаабыта, өр сылларга Бөтүг оскуолатыгар математика учууталынан үлэлээбитэ.

Оттон биһигиттэн, бизс кыыстан үлэ итэччи, учуутал идэтин баһылаан, төрөппүттэрин сөбүлүүр идэлэрин салгыллар. Улахан кыыс — Сивцева Мария Егоровна, оскуолаҕа киһирин иһинээҕи салаастах оҕолорго итэччинэн отучча сыл Үөһээ Бүлүү, Арбын, Көбөкөн дьаһыла - садартыгар үлэлээбитэ. Кыра кыыс — Колесова Валентина Кузьминична Саха университетин биолого-географической факультетин бүтэрээт үлэлиир ыччат киһэһини оскуолатыгар биология, химия учууталынан үлэтин саҕалаабыта. Бу коллективка 24-с сылын айымньылаахтык үлэлиир. Россия үөрэбириитин туйгуна.

Бу ахтыы автора Рехлясова Светлана Кузьминична педагогической үлэтин 1961 сыллаахха Хамаҕатта сэтте кылаастаах оскуолатыгар пионерскай баһаатаһынан саҕалаабыта. Билигин Нам орто оскуолатыгар ахсаан учууталынан үлэлиир.

Биһиги төрөппүттэригэр оҕолоро доруобай, үөрэхтээх, үлэниг, сэмэй дьон буола улааталларыгар сүрэхтэрин сылааһын, дууһаларын иһитин күнээҕи олохторун бүөс бүтүннүүтүн толук ууран, үлэлэни, айаң олоһон аасыттар. Онно барытыгар, хойугаан да буоллар, барба махтал буолуохтун!

С. РЕХЛЯСОВА, Нам орто оск. учуутала.

МЭНЭ-ХАҢАЛАС «ТАММАХТАР» ЛИТЕРАТУРНАЙ ХОЛБОҔУКТАРА ЫЛДЬЫТТЫЫР

Роман Романович ПЛОТНИКОВ 1959 с. Нам улуһун Аппааны сэлэһинээтигэр төрөөбүтэ. Хоробука (Мэнэ-Хангалас) улаатан, үөрэнэн оҕо сааһа ааспыта. 1987 с. СГУ медицинскэй факультетин бүтэрбитэ. 1988 с. Майба анестезиолог-реаниматолог врач. 1995 с. улуус кылааһынай враһын солбуйааччы. Кэргэнээх, үс оҕолоох.

1993 сылтан «Таммахтар» литературнай холбоһук чилиэнэ.

Дьылбаһын кытары ооннуубун — үдүк таас очуоска ыттабын. Ингэлээх быһахтыы, сып-сыгы таастарга

Сыгыһынаах тылэхпин быһабын. Анныбар ып-ыраах муус байбал, Мин сууллан түһэрибим кэтэһэр, Күөх далай хараҕа баалынан Түстэрбин бүрүйүүн баҕарар. Ол эрэн, мин сүүрэн иһэбин — Атаһым оҕуолуур хаанынан Кырылаах таастары, байбалы угуттаан, Күүтүүлээх бизтэппэр тийээри. Эн миһин тутума, хаайыма, Хайаан да, ол очуос үрдүнэн, Күн аайы сүүрэммин билэбин Олох дьин төһөлөх кэрэтин.

Дьылбаһын кытары ооннуубун — Олоһум тухары ыттабын. Уга дуу, хаҕас дуу ол очуос үрдүттэн Биһир түгэн хайаан да сууллаары.

КЭРГЭММЭР

Күн аайы кэргэммэр хоһоһу Анаабат аналлаах эбиһин, Ол онтон куччаабат тапталым Күннэтэ сэгэрбэр ыларыым.

Сахалыы тонгуйдук таптыбын Сибэки бэлэхтээн үөрөппин.

Уу курдук куппаппын кулгааҕар Күннэтэ тапталым тылларын.

Мин испэр киһини холуубун баҕа, чыычаахха буолбатах, Алааһым, өтөбүм аттыгар Көсөрөр нап-нарын хатынҕа.

Ийэбэр тэҥнибин, толлобун рофөр өсөһөн да буоллар, Кыһырдан, хомотон ылабын Ол кэннэ иллэһэн сыллыбын.

Олоһор мин бигэ тирэһим, Сырдык уоттаах туннугум, Төннөн кэлэр эдэр сааһым, Таптыыр, ахтар кэргеним.

08.94 с.

БИҢИГИ ТОҒО КЫҢЫРСАБИТ?

Биһиги тоҕо кыһырсабит? Баламат хардыһын талабыт. Тыл-тылга киһирсэбэт Тымныы-тыһыс буолабыт? Сырдык дьэбэбит, эмискэ, Күлүк түһэн хараһарар, Сылаас сыһанан биһир түгэн Симэлиһэ охсоруй?

Ама ааста тапталбыт. Убаастаһар күннэригэр?

«Найда дьэбир санаабыт? Эске киһирэ өһөспүт?! Баҕар буолуо, ким билэйи, Таптал ааспыт да буоллун, очотугар Дьэ кэргэн, оҕолорбут Эмсэһэлэх тустаах дуо? Эдэр сааспыт омунаах Тапталынан аалсымыах, Баҕар таптал эмнэ кырдыар Уларытар буолааһы? Кыһырсыга хайабыт, Кыһымтан уоту саһытын Ыһытымыах быһаарсымыах, Улахан кутааны оттумуох, Аһа суохтук ааҕыстааха Илгэ хардыы оһорбокко, Өһөспүтүн өрө тутан Ньобойдоһор буоллаахха, Ол хаалбыт тапталбыт чохторо Олоччу даһаны умуллан, Иккитээн, хаһан да күөдүйбэт Күдүнэн, буорунан бүрүлчүө. Хайабыт аан бастаан хардыылааһы? Иллэһэр тыллары этиһэһэй, Ол тылга тыһыстык этиһэһтээн Хайабыт кыһылаах тахсыаһы? Билбэппин, билбэппин, билбэппин...

05.96 с.

● 1997 СЫЛ — М. К. АММОСОВ СЫЛА ●

Казахстан — Киргизия — Россия

Биір дойдулаахпыт, үнүлүчүлүк партиянай уонна гооударственнай деятель М. К. Аммосов 100 сааһын туолар сылыгар улуус олохтоохторо, улаханыттан кыратыгар тийбэ, бары ситиһиллэрин ити сүпкөн датаба аныыллар. Ити ирдэбилтэн улууспут эдэр бөбөстөрү турбатылар.

Ыам ыйын 5-7 күннэригэр биһиги тустуук уолаттарбыт Казахстанга, Киргизияга, онтон Россия чемпионаттарыгар тустан кэлбиттэрэ.

Казахстанга Кордай бөһүөлүккэ көгүлү тустууга үөрэнээччилэргэ норуоттар икки ардыларынаабы турнир көбүрүгэр 300 эдэр бөбөстөр күөн көрүстүлэр.

Күрэхтэһингэ Кипртан, Турциятан, Узбекистантан, Таджикистантан, Киргизиятан, Азербайджантан, Россиятан бастыг тустуук уолаттар түмсөн күүстэрин холдоотулар.

Биһиги сэттэ уолаттарбыт норуоттар икки ардыларынаабы турнирга бастагы киришилэрэ буолан опытка тийбэккэ, илииллэрэ атахтара кыайан тэнийбэккэ, күрэхтэһини ыараханлык сафалаатылар.

Хаҥалас улуунуттан биһиги кытта аргыстаспыт тренер Петр Котелкин үөрэнээччигэ Стас Никифоров 44 кг. дылы ыйааһынаахтарга тустан ыйааһыныгар бэһис миэстэбэ да хааллар, биір дойдулаах уолаттара утарылаһааччыларын кытта тэһигэ кириһэр кыахтаахтарыгар итээтэ.

Биһизинэрэ 30 кг. дылы ыйааһынаахтарга Нам 1 №-х орто оскулатын 5-с кылааһын үөрэнээччигэ Саша Данилов икки эргиргэ туһунна. Табаарыһа М. К. Аммосов аатынан Хатырык орто оскулатын 6-с кылааһын үөрэнээччигэ Сеня Игнатьев эмиз бу ыйааһыныга үс эргиргэ кириһтэ. Партизан орто оскулатын 5-с кылааһын үөрэнээччигэ Сергей Иванов 30 кг дылы ыйааһынаахтарга тахсылаахтык тустан алта эргирги

туораата уонна төрдүс миэстэбэ тигистэ. Кини «Эдэр, кэскиллээх тустуук» аатын ылла уонна мэтээлинэн наһараадаланна.

Хатырык орто оскулатын үөрэнээччигэ Саша Дьяконов 32 кг. ыйааһынаахтарга үс эргирги туораата. 34 кг. Көбөкөн орто оскулатын 8-с кылааһын үөрэнээччигэ Дима Макитов төһө да оныта суоһун иһин балачка үчүгэй хапсыһылары көрдөрдө. Кини утарылаһааччыларын кытта тэһигэ эрийсэн, очконан сабыраттарда. 38 кг дылы Юра Григорьев (Нам 1 №-дээх орто оск.) бэйэтин холугар тахсылаахтык тустан түөрт эргиргэ кириһтэ. 42 кг эмиз ити оскуола үөрэнээччигэ Сема Новгородов икки эргиргэ туһунна.

Уолаттарбыт бастагы улахан түһүлгэ экзаменын этэһигэ аастылар. Атын тустууктар албастарын уонна тактикаларын кытта билсистиһтэр. Кинилэр үрдүк таһымнаах көбүрүгэ тустар кыахтаахтарыгар итээлэрэ күүһүрдэ.

Казахстанга бастагы сүрэхтэһини кэнниттэн, республика столицатыгар Алмата куоракка балтараа нэдиэлэ устатыгар эрчиллибиппит. Ол кэнниттэн Киргизия республикатын үөрэнээччилэрэ аан дойду чемпионатыгар кыттар хамаанданы сүүмэрдиһэр күрэхтэһинилэригэр кытынныбыт. Бу улахан түһүлгүбэ 250 эдэр бөбөстөр күүстэрин холдоотулар. Уолаттарбыт бу сырыныга табыллан тустан үчүгэй тустууну көрдөрөн үөртүлэр.

29 кг дылы ыйааһынаахтарга Сергей Иванов (Партизан орто оск.) бэһис эргиргэ туруулаһан кириһэн, кыайыныга дьулуурун көрдөрдө. Кини үһүс бириһтээх миэстэбэ тахсан боруонса мэтээлинэн наһараадаланна. Табаарыһа Саша Данилов бу ыйааһыныга алтыс миэстэбэ тиксэн куһаҥаа суох көрдөрүүлүнэ, Хатырык орто оскулатыттан кэлсипит,

6-с кылаас үөрэнээччигэ Сеня Игнатьев 32 кг ыйааһынаахтарга сэттэ эргирги туораата. Кини 3-4 миэстэ иһин кириһэн очконан хотторон 4-с миэстэбэ хаалла. 35 кг. ыйааһынаахтарга Саша Дьяконов (Хатырык) бэһис эргиргэ хапсыһан, 5-с миэстэлэннэ. Дима Макитов (Көбөкөн) түөрт эргирги туораата.

42 кг ыйааһынаахтарга биһиги уолаттарбыт Новгородов Сема уонна Григорьев Юра маннайгы миэстэни билдыастылар. 1-дээх Нам орто оскулатын үөрэнээччилэрэ утарылаһааччыларын хаардыы хааман Сема Новгородов бастаата, Юра Григорьев иккис буолла.

Иккис улахан көбүрүгэ уолаттарбыт тустар кылаастара өссө үрдээбитин, тактикалара түсүбүтүн итээбэтиллээхтик көрдөрдүлэр. Бөбөстөрбүт илиилэрэ, атахтара өһүллэн, санаалара күүһүрэн, көбүрүгэ эрдэхтик тахсан, кинилээх хапсыһылары көрдөрдүлэр.

Бу күрэхтэһини кэнниттэн Ростов куоракка үөрэнээччилэр Россия бастыг иһин чемпионаттарыгар кытынныбыт.

Күрэхтэһини сафаланыан биір нэдиэлэ иннигэр тийбэ, Ростовскай уобалас Константиновскай куоратын сүүмэрдэммит хамаанданы кытта бириг эрчиллиһипит. Россия бастыг иһин чемпионатка 600 оһо түмүстэ. Игиннэхэ эһи сорох уолаттарбыт иккилии-үстүү килограммы ыйааһынарыгар эһиһэн, үрдүкү ыйааһынга тустар буоллулар. Онон балаһыанньабыт ыараата.

29 кг дылы ыйааһынаахтарга 30 эдэр бөбөс күүстэрин холоспуттарыгар, Нам 1 №-дээх орто оскулатын үөрэнээччигэ Саша Данилов алта эргиргэ тахсылаахтык туһунна. Төрдүс эргиргэ Дагестан уолун көбүрүгэ ыраастык икки лапшаахтыгар уурбутун, судьуйалар кыайыны биһиги уолбутулар биэрбэтиһэр. Онон Саша 3:4 очконан кыһылаах-

тык хоттордо. Өскөтүн судьуйалар балыйбакка кыайыны биһиги уолбутулар биэрбиптэрэ буоллар маннайгы эбэтэр иккис миэстэ иһин кириһээхтээх этэ. Бу сырыныга уолбут алтыс миэстэбэ тахсан үөртө. 28 кг дылы тустубут Сергей Иванов бастагы эргиргэ Дагестан уолугар хотторон туораата. 28 кг ыйааһынаахтарга 36 кыттааччы кириһипиттэн Сеня Игнатьев түөрт эргиргэ тустан онус миэстэлэннэ. 32 кг дылы ыйааһынаах бөбөстөр күрэхтэһинилэригэр 35 эдэр тустуук иһирэ талахты эриһтилэр. Манна биһиги уолбут Саша Дьяконов түөрт эргиргэ хапсыһан 12-с миэстэбэ хаалла. 34 кг ыйааһынаахтарга Дима Макитов үс эргиргэ кириһэн уон бириһис миэстэлэннэ. 38 кг. ыйааһыныга 46 тустуук уолаттар ортолоругар Юра Григорьев табыллан тустан сэттэ эргирги туораата уонна 6-с миэстэлэннэ. 40 кг дылы ыйааһынаахтарга Сема Новгородов табыллыбата. Кини бастагы эргиргэ хотторон туораата.

Үөһэ ахтыллыбыт күрэхтэһинилэртэн кылаабанайдара үөрэнээччилэр Россияга бастыг иһин чемпионаттарыгар кыттыы этэ. Ол эрээри биһиги спортивнай оскуолабыт итиллээччилэрэ үс күрэхтэһингэ бөлөмнөөхтэрин көрдөрөн, куһаҥаа суох ситиһиллэһипит. Уолаттарбыт Григорьев Юра, Данилов Саша, Новгородов Сема, (бары Нам с.), Макитов Дима (Көбөкөн), Иванов Сергей (Партизан), Дьяконов Саша, Игнатьев Сеня (иккис Хатырыктар) кыахтарын толору туһанан, үчүгөйдик тустубуттарын бэлиэтиһэр наадалаах. Кинилэр бу күрэхтэһинилэргэ кыттан опытырдылар, элбэх добордонон, астыһан кэллилэр.

Биһиги бу күрэхтэһинилэргэ барарбытыгар көмөлөспүт Нам улуунун үөрэбин управлениетыгар, ыччат уонна спорт отделыгар, оһолор төрөппүттэригэр махталбытын тиэрдэбит, үөһэ ахтыллыбыт күрэхтэһинилэргэ сэмэй ситиһиллэрбитин М. К. Аммосов 100 сааһын туолар юбилейыгар аныбыт.

Г. ХАБАРОВ,
оһо спортивнай оскулатын

ИДЬУО ИИТИННЭРЭР

Бииргэ арыгылаан баран...

Бэс ыйын 24 күнүгэр Нам селотугар гр. Прокопьевы кырбаан өлөрбүттэр. Манна 32 саастаах Г. тутулуна. Төрүөтэ—бииргэ арыгылаан баран иирсини. Бу күн Граф Биэрэгэр ОПТУ үөрэнээччигэ А. бэйэтин саанан ытыммыт. Билигин реанимацияга сытар. Эмиэ бу күн Модука маһаһынтан түөрт Сага дьыллаабы (?) набору уорбуттара билиннэ. Бу ыарахан күн түмүгэр Арбытан Иванов И. И. күппүтүн туһунан сурах кэллэ.

Бэс ыйын 26 күнүгэр Намга Строительнай уулуссага сэттэ ыччат куолаан пр. Савиновы кырбаабыттар. Сарсыһыгар лесопункт механига Охлопков И. П. итирик сылдьан «Урал» массыннанан уот остуолбатын быһа көтүппүт. Нам—Модут трассатыгар Марков А. Д. «Жигули»-тын түгнэрбитэ билиннэ.

Суол быһылаана бэс ыйын 28 күнүгэр «Сельхозхимия» аттыгар таһыста. «Ниссан-Прессал» иномарка суоппара Яковлев В. Е. «амсайан» баран утары иһэр фургон «УАЗ»-гы астарда. Үс киһи балыһаҥа кириһтэ.

Нэдиэлэ бүтүүтэ өрөбүлгэ Искраба Решетников Н. Н. 30 саастаах ыччат, бииргэ арыгылаан баран Искра дьаһалтатын суоппарын И. Н. Парниковы саанан ытан өлөрдө.

Икки киһи күлүгээннэн, 12 киһи арыгылаан отделга хоннулар. Мантан 7-тэ үлэтэ суох дьон эбиттэр.

Ааспыт нэдиэлэбэ биір да тэрилетэ ДНД-га тахсыбата.

МАХТАЛ

Күндү оһобутун, кэргэммин, аҥабын Попов Герасим Револьевиһи тинэх суолугар атаарыыга бары өртүнөн көмөлөспүт, дириг кутурдаммытын үлэстипит Хатын Арыы нэһилиэгин дьаһалтатыгар, оскуола коллективыгар, ыкса ыалларбытыгар, оһобут бииргэ үөрэммит доһотторугар, табаарыстарыгар, аймах-билэ дьоммутугар махталбытын тиэрдэбит.

Төрөппүттэрэ, балта, кэргэнэ, оһото.

Реклама ● Биллэриилэр ● Реклама

1997 сыл ыам ыйын 8 күнүнээһи 179 №-дээх Саха Республикатын Правительствотун уурааһынан бу дьыл от ыйын 1 күнүттэн Нам селотуттан ураты нэһилиэн-нөөлөөх пууннарга килиэп атыыланар сыаната маннык олохтонно:

Киһилэтэ Сыаната

1. Сэлиһинэй бурдуктан үрдүкү суортаах килиэп.	1	6500
	0,8	5200
	0,7	4500
2. Бастагы суортаах килиэп	1	5400
	0,8	4300
3. Иккис суортаах бурдуктан	1	4600
	0,8	3700
	0,75	3500
4. Оруос-сэлиһинэй сэлиһинэй-орсунуой бурдуктан	1	5400
5. Подольскай бурдуктан	1	4400

Килиэби астааһыныга предприетиеларга дотация бэрэһилибэтинэн сыана уларыйда.

Продаётся усадьба с недостроенным домом 6х7 м на берегу озера п. Графский Берег, гараж из бруса на санях 4х5 м, двигатель новый от мотоцикла «Урал». Тел. 21-373, после 19 ч.

Утерянный техпаспорт мотоцикла «Иж-Планета-3» гос. номером 64-19 ЯКЖ, выданный на имя Сивцева Ивана Дмитриевича считать недействительным.

Предприятию ПМК Намгаэстрой срочно требуется на работу зам. главного бухгалтера с опытом работы на производстве. По вопросам обращайтесь по адресу с. Намцы ул. Задожная 4.

Продаётся два дома в одной усадьбе в центре газ. теплый гараж, ледник, огород дешево, можно в расрочку. Тел. 22-148 звонить с 18.00.

Утерянный военный билет серии НЧ № 2545789 на имя Барабанова Дмитрия Николаевича выданный 2 июля 1991 года Намским РВК считать недействительным.

Үөдөй орто оскулатын коллектива бааһынай хаһаайыстыбатын механига **МОХНАЧЕВСКАЯ** Александр Владимирович хомолтолоохтук өлбүтүн кэргэнигэр, оһолоругар, ийэтигэр, бииргэ төрөбүттэригэр дириг кутурданын тиэрдэр.

Таптыр ийэбит, эбэбит, хос эбэбит, үлэ, тыыл ветерана **ПРЯДЕЗНИКОВА** Матрена Петровна 76 сааһыгар ыалдьан өлбүтүнэн диригник курутуйан туран бары аймахтарбытыгар, билэр дьоммутугар биллэрэбит. Кыһа, күтүөттэрэ, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ.

Бииргэ үөрэммит, үөскээбит үөлэниһээхпит **ПАРНИКОВ** Иван Николаевич хомолтолоохтук биһиги кэккэбиттэн өлөн туораабытыгар кини кэргэнигэр, сэттэ оһолоругар, бииргэ төрөбүттэригэр дириг хомолтобутун тиэрдэбит. Бииргэ үөрэммит табаарыстара.

Ытыктыр саҥасытыгар Прядезникова Матрена Николаевна, оһолоругар, күтүөттэригэр, сиэннэригэр тапталлаах ийэлэрэ, эбэлэрэ **ПРЯДЕЗНИКОВА** Матрена Петровна уһун ыарахан ыарыытан өлбүтүнэн дириг кутурданын тиэрдэбит. Сергучевтар.

ДУОБАТ

ҮСҮҮН — ЧЕМПИОН

Бэс ыйын 7-8 күннэригэр Нам улуунун международнай дуобакка 1997 сыллаах чемпионата буолла. Чемпионакка 14 дуобатчыт, ол иһинэр 1 спорт маастарга, 6 маастарга кандидат, 6 бастагы уонна 1 иккис разрядтаах дуобатчыттар кытыннылар.

Күрэхтэһини сафаланыабыттан маастарга кандидаттар улуус быларыныгы чемпиона Аполлон Охлопков уонна нуучча дуобатчыгар улуус быйылгы чемпиона Петр Собакин лидердээтилэр. Кинилэр тобус тууртүмүгүнэн аҕыстын очколаммытара. Онус туурга бэйэлэрэ утары көрүстүлэр. Бу эппиэттээх кириһиигэ Аполлон хотуулаах таһыста, биір очконан атта. Итинтэн кэлин туурдарга иккис иккилии аҥар очкону эһи суруһулар. Онон Максим Кирович Аммосов сылыгар улуус чем-

пионун аатын Хамабатта дуобатчыта Аполлон Охлопков (11,5 очко) ылла. Бу киһи улууска дуобат бу көрүнүгэр үһүс чемпионнааһына. Петр Собакин 10,5 очколанаан иккис миэстэни ылла.

Үһүс бириһтээх миэстэни бастагы разрядтаах Егор Собакин ылла, кини 9,5 очколаах. Егор дуобат бу көрүнүгэр урут улууска биирдэ чемпионнаабыта, элбэх төгүл иккис, үһүс бириһтээх миэстэлэри ылаттаабыта. Бу чемпионатка онус төгүлүн маастарга кандидат нуорматын толордо. Онон дуобат федерацията маастарга кандидат аатын ингэрэгэ ходайтасто онордо.

Дьахталлар чемпионаттарыгар спорт маастара Розалия Егорова холкутук бастаан, чемпионун титулун өссө төгүл илдьэ хаалла. Иккис миэстэни маастарга кандидат Акулина Беляева ылла. Хатырык орто оскулатын тохсус кылааһын үөрэнээччигэ Ира Петрова үһүс буолла.

В. ЕРЕМЕЕВ.

Реклама ● Биллэриилэр ● Реклама

БАРЫ ТЫА ХАҤААЙЫСТЫБАТЫН ТЭРИЛТЭЛЭРИН, БААҤЫНАА ХАҤААЙЫСТЫБАЛАРЫН ИСТИИЛЭРИГЭР!

Бу күнүгэр тыа хаһаайыстыбатын табаарын оһороччуларыгар государственнай көмө-үбүлээһин оһолуларынан саҥа тэриллибит хаһаайыстыбалар арахсы балансатын (разделительная баланс) улуустаабы үп управлениетыгар уонна тыа хаһаайыстыбатын управлениетыгар түргэник аһалан туттаргытыгар уонна бары хаһаайыстыбалар бородуужсуйа туттарытыгар контракт түһэрсэргитигэр.

Арахсы балансата уонна контракт-договора суох государственнай көмө-харчы бэриллэбэт.

Улуус Дьаһалтата.

НАМСКИЙ УЧАСТОК ЭНЕРГОСБЫТА

производит замену и установку однофазных счетчиков электроэнергии

1. Установка нового счетчика — 299000 руб.
2. Замена старого счетчика — 149000 руб.

(в цену входит стоимость нового поверенного счетчика). Заявки подавать по тел.: 21-544. Спешите! Количество счетчиков ограничено.

Хатын Арыы орто оскулатынан 1983 сыллаахха Эверстова Саргылана Ивановна аатыгар бэриллибит В. 070113 №-дээх аттестат сүппүтүнэн дыһыгэ суоһунан абыллар.

«Энисиэли»—Нам улуунун хаһыата; 678040, Саха Республикага, Нам с., Октябрьскай ул. 1. Учредителлер: Нам улуунун дьаһалтата, «Сахаполиграфиздат» национальнай компания. С. Р. бэчээт уонна маассабай информация көгүлүн көмүскүүр региональнай инспекциятынан регистрацияламмыт № Я 0085.

Нам улуунун типографията: 678040, Нам с., Ленскэй ул., 85. Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэч. лис. Нэдиэлэбэ үстэ тахсар. Индексе 54889 Тираһа 1467. Бэчээттэннэ 02.07.97 с. Сакааһын №-рэ 71.

Редактор **В. Г. КАСЬЯНОВ.**

ОТДЕЛЛАР информация, сурук; төрүт культура — 21496, иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21640, Бухгалтерия — 21141. «Нам» телерадиостудия — 21632.

Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэбитин, дьэһит аадырыһын чуолкай ыйыг. Автор эгэрэ мэдди хаһыат санаатынын биір буолуохтаах дьон буолбат.